

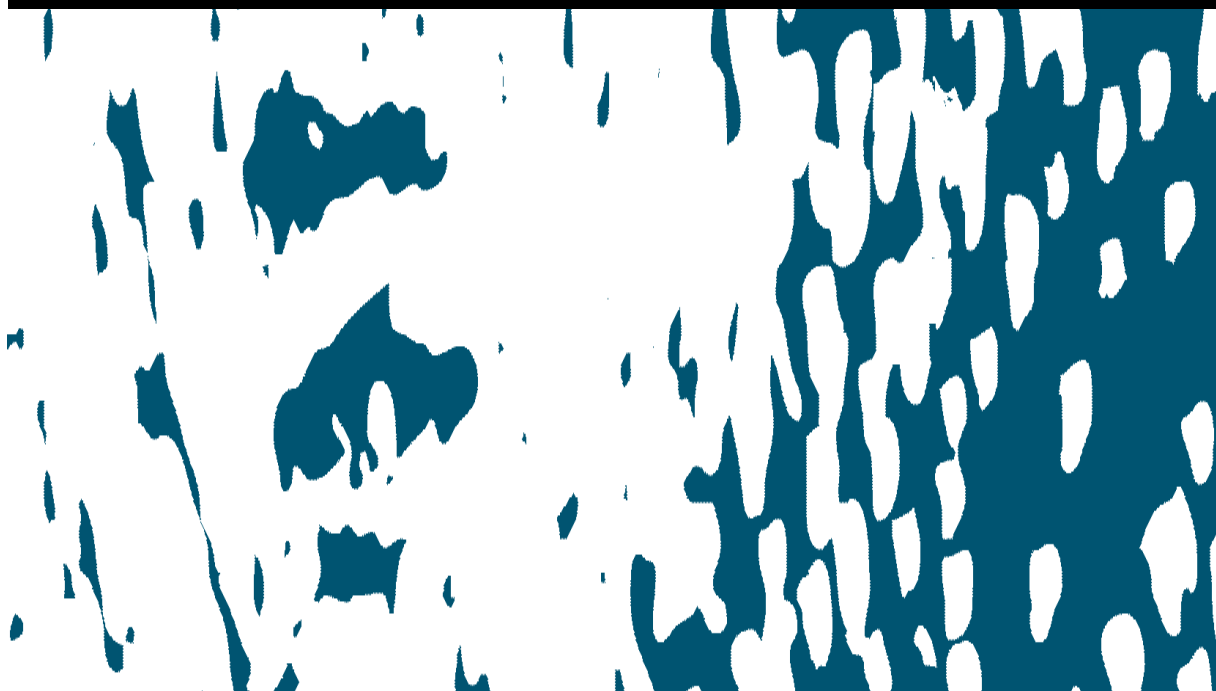
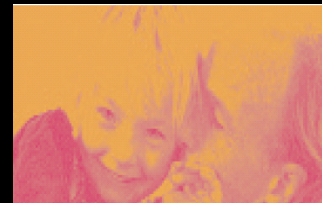

BEST PRACTICE

Van goed naar Beter Beschermd

Project Afstemming Werkwijze in de keten

Inhoudsopgave

Inleiding	blz. 3
advies	blz. 4
Best Practice	blz. 6
resultaten	blz. 8
inzichten	blz. 9
doorstart	blz. 10

De bijlagen	- de opdracht	blz. 11
	- de nulmeting	blz. 15
	- resultaten individuele pilots	blz. 15
	- gebundelde pilotrapportages	blz. 32

Inleiding

Met trots over het enthousiasme van alle betrokkenen in de pilots ligt deze rapportage van het project Afstemming Werkwijze in de Keten nu voor. Dit kon alleen door al die mensen die in de uitvoeringspraktijk extra inspanning leveren de uitdaging van dit project waar te maken. De projectgroep dankt alle partners in de keten van Jeugdzorg, Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdrechters.

De stuurgroep Beter Beschermd gaf de projectgroep Afstemming Werkwijze in de Keten de opdracht* oplossingen te bedenken voor belangrijke belemmeringen in de efficiënte samenwerking tussen de ketenpartners in de jeugdbescherming (BJZ/AMK,RvdK, ZM).

Hiertoe werden, in een korte voorbereidingstijd, zeven pilots gestart die in de uitvoeringspraktijk gingen experimenteren met andere werkwijzen.

De doelstelling van de pilots was: het creatief ontwikkelen en beproeven van werkwijzen waarin de samenwerking tussen de ketenpartners zodanig efficiënt is dat besluitvorming over het al dan niet inzetten van kinderschermingsmaatregelen in kort tijdsbestek plaatsvindt en de feitelijke start van de hulpverlening aan de jeugdige (die zich in een bedreigende opvoedingssituatie bevindt) of diens gezin binnen de kortst mogelijke tijd op gang komt. Vanzelfsprekend doelen wij hier ook op situaties waarin kindermishandeling aan de orde is.

De pilots moesten zo ingericht zijn dat deze in november 2006 voldoende informatie opleverden om enig oordeel te kunnen geven over (vermoedelijke) resultaten met betrekking tot doorlooptijden en de kwaliteit van het samenwerkingsproces.

Op basis van deze opdracht doet de projectgroep nu in eerste instantie voorstellen aan de stuurgroep Beter Beschermd voor het landelijk bevorderen van aangetoonde good practices. Een landelijke te ontwikkelen norm met een bijpassend systeem van monitoring kon in deze fase - conform de planning - nog niet aan bod komen.

In het voor u liggende document formuleert de projectgroep haar voorstellen. Wij hebben deze voorstellen niet kunnen baseren op de externe door het WODC opgedragen NIZW-studie. Zodra die rapportage beschikbaar komt zullen wij de stuurgroep Beter Beschermd nader adviseren.

In deze rapportage van de projectgroep Afstemming Werkwijze in de Keten:

- volgt nu eerst het advies
- daarna geven wij de uit het pilotveld gedestilleerde Best Practice weer
- ter onderbouwing en nadere informatie volgen daarna hoofdstukken waarin resultaten en inzichten vanuit het pilotveld in grote lijnen opgenomen zijn
- tot slot geven wij in een laatste hoofdstuk nog specifieke ideeën voor de doorstart van het project in 2007.

*Daarnaast gaf de stuurgroep de projectgroep nog twee opdrachten. De opdracht m.b.t. de toetsende taak is al afgerond. Over de inmiddels door de stuurgroep aangepaste opdracht m.b.t. informatieoverdracht wordt begin 2007 gerapporteerd.

advies

Uit het pilotveld komt een aantal *succesfactoren* voor een kwalitatief goede en dus ook snel werkende kinderbeschermingsketen naar voren:

- het belang van het kind staat centraal
- zo vroeg mogelijk in de keten is er sprake van concrete samenwerking en koersbepaling
- geen wachtlijsten, de informatie waarmee men werkt is dan zo actueel mogelijk.
- er is sprake van een ketenbreed referentiekader en risisotaxatiemodel
- ketenprocessen krijgen zoveel mogelijk parallel aan elkaar vorm
- de ketenpartners hebben zicht op het werk van elkaar, het ketenproces is transparant
- men vertrouwt binnen de keten op de expertise van elkaar, geen dubbel werk
- men verantwoordt zich mede vanuit ketenverantwoordelijkheid, geen “organisatiedenken”
- de ketenpartners plannen op basis van een gezamenlijk opgestelde ketenprognose
- ketendenken en -handelen wordt binnen de organisaties gewaardeerd en beloond.

In de kern vragen al deze factoren een verandering in attitude.

In de uit het pilotveld gedestilleerde Best Practice zijn bovengenoemde succesfactoren in aanzet aanwezig. De Best Practice is niet terug te voeren tot één of enkele pilots. De succesfactoren zijn in meerdere of mindere mate verweven in alle pilots.

In de afgelopen periode was iedere pilot vooral druk met het uitwerken van de zelf bedachte aanpak. In de volgende periode kan meer nadruk gelegd worden op onderlinge uitwisseling.

Binnen het pilotveld spreekt men zich uit voor een landelijke geldende “ketennorm”. Vurig wordt in de rapportages betoogd dat de norm *het belang van het kind* is ! Vervolgens is men het eens over het feit dat normen geformuleerd in doorlooptijd belangrijke indicatoren zijn voor het succes waarmee het belang van het kind geborgd wordt.

Uit de pilotrapportages is naar voren gekomen dat “de keten” niet op een eenduidige manier kijkt naar de doorlooptijd. Met name de start van de doorlooptijd werd sterk uiteenlopend vastgesteld.

De projectgroep adviseert de stuurgroep het pilotveld meer tijd te gunnen. In een volgende periode kan, op basis van al hetgeen de pilots nu al opgeleverd hebben, met een scherpere focus een doorstart gemaakt worden.

Het aanbevolen kader is de uit het pilotveld gedestilleerde Best Practice. Geadviseerd wordt de pilots te vragen door te gaan met een aanpak die alle ingrediënten van die Best Practice in zich heeft. Door dit in de doorstartopdracht scherp te formuleren, is de oogst van het afgelopen jaar verankerd.

In het komende jaar is het aan de pilots om de genoemde succesfactoren in de geformuleerde Best Practice aanpak te vervlechten.

Uit de pilotrapportages kan het door de stuurgroep gevraagde eerste oordeel over de (vermoedelijke) resultaten met betrekking tot doorlooptijden gegeven worden. In grote lijnen: de doorlooptijd kan substantieel korter. Een doorlooptijdnorm van max. twee maanden kan.

Een week voor een definitieve maatregel is te ambitieus:

- praktisch niet haalbaar
- niet wenselijk vanwege zorgvuldigheid en benodigde voorbereidingstijd om ter zitting met raadsman aanwezig te kunnen zijn
- niet nodig, gezien de mogelijkheid van een snelle voorlopige maatregel.

Concreet stellen wij voor de tweede fase voor:

- in het geval de maatregel een VOTS betreft : maximaal 1 week.
- in geval een definitieve maatregel wordt voorzien : maximaal twee maanden

Het einde van de doorlooptijd is het moment dat de gezinsvoogd start. Vijf dagen na uitspraak van de Kinderrechter.

Het startmoment werd in het pilotveld nogal uiteenlopend geformuleerd. Zo werd de inbrengdatum in het casuoverleg als start genomen maar elders het moment dat de zorgmelding bij BJZ/AMK binnen kwam. Wat de projectgroep betreft gaat het om “de tijd vanaf het moment dat een kind in een bedreigende situatie wacht”. De projectgroep komt binnenkort met een nader voorstel voor uitwerking hiervan.

Best Practice

In de uitvoeringspraktijk van het gehele pilotveld was de Best Practice als volgt te kenmerken:

De ketenpartners BJZ/AMK brengen zaken - waar naar verwachting van de inbrenger een kindbeschermingsmaatregel aan de orde kan zijn - in het “casusoverleg” in. De Raad kan in sommige gevallen overigens ook zelf beschermingszaken die niet via BJZ/AMK zijn binnengekomen, in het casusoverleg aan de orde stellen.

Zaken waar die verwachting niet bestaat komen niet in het casusoverleg. Bestaat er twijfel dan brengt men in. Overeenkomstig de eigen verantwoordelijkheid wordt door organisaties voortdurend geïnvesteerd in de deskundigheid om die inschatting naar behoren te doen.

Het casusoverleg wordt gevoerd door gemandateerde medewerkers van BJZ/AMK en de RvdK. Zij zitten daar dus fysiek bij elkaar. In het overleg kunnen alleen besluiten genomen worden op basis van verantwoordelijkheden voortvloeiend uit de organisaties gegeven mandaten.

In het casusoverleg wordt besloten op basis van de meest recente informatie.

In het casusoverleg zijn niet enkel de organisaties (BJZ/toegang/AMK/gezinsvoogdij en Raad) maar ook de disciplines (bijv. gedrags- en juridische deskundigheid) vertegenwoordigd. Dit laatste kan eventueel op afroep naar noodzaak. Het best lijkt met een compact kernoverleg te werken waarin anderen aanschuiven.

Er wordt gehandeld in het belang van het kind vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de keten. Daarnaast heeft iedere organisatie haar eigen bijzondere verantwoordelijkheid hierin.

Er wordt gehandeld vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het overleg als zodanig, afspraken zijn gemaakt wie, eventueel bij toerbeurt voorzigt.

De focus in het casusoverleg is het belang van het kind. Ieder heeft daarin ook een specifieke verantwoordelijkheid onderscheiden naar de toegevoegde waarde van de eigen organisatie in de keten. Men streeft daarbij naar een zo kort mogelijke doorlooptijd. Een kind wacht geen dag te lang!

Het overleg wordt zo vaak gehouden als noodzakelijk is om snel en adequaat te handelen. Afhankelijk van de specifieke ketenomgeving is dat minimaal twee keer wekelijks en maximaal dagelijks.

Vanuit het casusoverleg is voortdurend overleg (op afstand) met de rechtbank. Dit betreft met name de logistiek rondom de te verwachten zittingen. De rechtbank kan parallel aan hetgeen de ketenpartners in een zaak doen zonedig de voorbereiding van een zitting starten.

De gezinsvoogdij is bij het casusoverleg aanwezig; de individuele gezinsvoogd heeft binnen vijf dagen na de uitspraak door de jeugdrechter contact met het kind, de opvoeders (of hulpverleners).

Vanuit het casusoverleg is er overleg met de relevante zorgaanbieders. De hulpverlening komt op basis van dit overleg direct op gang.

Het casusoverleg wordt gefaciliteerd voor het registreren van de voortgang van de zaken. Het is noodzakelijk dat deze registratie vanuit de ketenpartners landelijk eenduidig wordt gefaciliteerd.

Op de doorlooptijden wordt ondermeer op basis van dit registratiesysteem gestuurd door het lijnmanagement van de deelnemende ketenpartners.

Alle deelnemers in het casusoverleg maken zich ketenbreed verantwoordelijk voor de voortgang van de zaak. Onverlet blijft daarnaast de eigen verantwoordelijkheid van ketenpartners in de pilots voor de eigen specifieke inbreng.

Binnen het casusoverleg werkt men met een beslismodel waarin de risicotaxatie zo gestructureerd mogelijk plaatsvindt. Dit kan aan de hand van het volgend basisschema dat in de doorstartopdracht nader uitgewerkt moet worden.

- 1 Feiten: wat zijn de gemelde feiten ten aanzien van de bedreiging van het kind?
- 2 Bronnen: uit welke bron(nen) komen de feiten? Zijn het feiten of vermoedens?
- 3 Normtoepassing: vormen de feiten een ernstige bedreiging voor het kind?
- 4 Risicotaxatie kind en gezin.
- 5 Strategiebepaling.

Het casusoverleg en de zaak die daarin gediend wordt heeft de absolute steun vanuit de lijn van de betrokken ketenpartners. Functioneert het overleg niet optimaal dan wordt vanuit die organisaties geïnvesteerd in het verbeteren van het casusoverleg. “Alleen” en “in eigen huis” oplossen is geen optie.

De betrokken ketenpartners zijn bereid kritisch naar het eigen werkproces te kijken en dit zonedig aan te passen aan het ketendoel. De begrenzing daarvan wordt gevormd door de specifieke rol die de betrokken organisatie heeft alsmede de wettelijke bepalingen.

De samenwerking speelt zich af binnen de regels van wetten en verdragen, is zogezegd “IVRK-proof”.

In de praktijk van de pilots kwam men met deze werkwijze tot zeer goede resultaten.

Ons advies is om pilots in de komende periode hun werkwijze overeenkomstig bovenomschreven Best Practice vorm te geven.

resultaten

In haar opdracht gaf de stuurgroep Beter Beschermd een aantal te behalen resultaten.

De hulpverlening komt direct na de eerste besluitvorming tot stand.

De praktijk bewijst dat wat aan hulp beschikbaar is vanuit de zorgsector direct georganiseerd kan worden. In zaken waarin hulpverlening noodzakelijk was kwam in ongeveer de helft daarvan de hulp direct op gang.

De weekdoelstelling

De ketenpartners BJZ/AMK/, RvdK, ZM hebben hun werkwijze zo georganiseerd dat bij het vermoeden dat een kind zich in een bedreigende situatie bevindt, er op zo kort mogelijke termijn doch uiterlijk binnen een week:

contact plaatsvindt met kind en opvoeders (of hulpverleners)

In de pilotpraktijk blijkt dit goed gerealiseerd te kunnen worden. In 75 % van de pilotzaken werd deze termijn gehaald;

een besluit is genomen over de wenselijkheid m.b.t. inzet van een (evt. voorlopige) maatregel

en indien een (evt. voorlopige) maatregel nodig is, de rechter de beschikking daartoe heeft afgegeven.

Alle pilotzaken die in een VOTS resulteerden werden binnen een week gerealiseerd. Zaken waarin men komt tot een definitieve maatregel werden nooit binnen een week afgerond. Een week is voor een definitieve maatregel een niet haalbare, niet wenselijke en niet nodige doelstelling.

De twee maandendoelstelling

Het blijkt in de uitvoeringspraktijk mogelijk te zijn deze doelstelling met betrekking tot maatregelen te realiseren. In een substantieel aandeel van de pilotzaken werd deze termijn gehaald (60% van de zaken waarin een definitieve maatregel getroffen werd).

De gezinsvoogdij

In pilots waar men prioriteit gaf aan de doelstelling dat binnen vijf dagen na de uitspraak van de jeugdrechter een gezinsvoogd daadwerkelijk contact heeft met kind en ouders/opvoeders blijkt dit logistiek goed te realiseren te zijn. Bovendien geeft de uitvoeringspraktijk aan dat het zeer efficiënt en effectief werkt in het belang van het kind

Bij kennelijk ernstige situaties worden acuut besluiten genomen en maatregelen getroffen en gelden bovengenoemde termijnen niet.

Men rapporteert hier niet expliciet over, gesteld wordt dat dit al goed geregeld is. De projectgroep is van mening dat het van belang is dat de ketenpartners inzicht geven in deze succesvolle aanpak. Wij stellen voor hier in de doorstartopdracht nadrukkelijker naar te vragen.

Inzichten uit het pilotveld

1. de onderlinge **verstandhouding tussen de ketenpartners** kan nog aanzienlijk worden verbeterd. Er bestaan beelden en vooroordelen die de samenwerking bij momenten frustreren.
2. het is van het grootste belang dat verder wordt toegewerkt naar een **gemeenschappelijk referentie- en begrippenkader** aan de hand waarvan problematische opvoedingssituaties kunnen worden beoordeeld en gewogen.
3. een **eenduidigere wijze van ordening en vastlegging** van cliëntgegevens is nodig om de doorloop door de keten te versnellen en - in deze registratie van gegevens - dubbel werk te voorkomen. De verschillende informatiesystemen van de ketenpartners moeten zo op elkaar afgestemd worden, dat uitwisseling van informatie mogelijk is.
4. het **vroeger in het traject** - in onderscheiden rollen en verantwoordelijkheden - **gezamenlijk tot actie komen op basis van actuele informatie**, levert verkorting van doorlooptijd op
5. de **snelheid** van handelen moet altijd **in relatie staan tot het belang van het kind** in de gegeven situatie en mag niet ten koste gaan van de vereiste zorgvuldigheid.
6. ‘anders werken’ vergt een **fundamentele omslag in houding, denken en doen**. De samenwerkende partners moeten afstand durven nemen van bestaande werkwijzen.
7. In het pilotteam dienen **niet alleen de verschillende instanties** vertegenwoordigd te zijn, maar **ook de verschillende disciplines**.
8. zaken die **niet op een wachtstapel** terechtkomen zijn minder tijdrovend en kunnen sneller worden afgerond.
9. het succes van de ketensamenwerking rond de bescherming van het kind heeft een **directe relatie met het zorgaanbod**.

doorstart

Het pilotveld geeft aan dat het belangrijk is dat pilots met voldoende tijd en ruimte worden voortgezet, zodat de verworven inzichten verder kunnen worden uitgebouwd. Daarbij kunnen voor de komende periode de volgende aandachtspunten worden genoemd:

- doorontwikkeling van de Best Practice door het werkproces verder te beschrijven en te verfijnen en aan te sluiten bij andere werkafspraken (b.v. Doorbraak)er te concretiseren;
- verdere ontwikkeling van een werkmethodek betreffende probleemanalyse en risicotaxatie voor de jeugdbeschermingsketen; daartoe wordt naast inzet van beleidsdeskundigheid vanuit de ketenpartners gedacht aan hetgeen reeds ontwikkeld is (ORBA, STEP);
- verdere verbetering van de onderlinge verstandhouding tussen de ketenpartners, door ketenattitude en een gemeenschappelijke missie te bevorderen.
- goede voorlichting aan en het betrekken van alle leidinggevenden en medewerkers;
- verder doorlichten van bestaande werkprocessen bij de ketenpartners op onslachtige en overbodige stappen en vertragende bureaucratische regels, zodat de werkprocessen waar mogelijk kunnen worden vereenvoudigd met behoud of verbetering van kwaliteit; hetgeen op dit terrein in de keten op organisatieniveau al gebeurt moet nadrukkelijker worden ingebracht in de pilots;
- verdere ontwikkeling van een gemeenschappelijk referentiekader, een eenduidig begrippenkader voor alle ketenpartners;
- bevorderen dat de informatiesystemen beter op elkaar worden afgestemd;
- leren van de inzichten die in de andere pilots binnen de Best Practice zijn opgedaan; het verkrijgen van bijdragen vanuit de afzonderlijke pilots aan die uitwisseling wordt bevorderd;
- Het door de P&C-specialisten van de ketenorganisaties voor de pilots opstellen van ketenprognoses, ketenplanningen en ketenverantwoordingen.
- Concrete kaders voor doorlooptijdbepaling worden uitgewerkt
- Vereiste randvoorwaarden te onderkennen voor een mogelijke implementatie na de tweede fase.

De bijlagen

De opdracht

Herziene opdracht aan de Projectgroep Afstemming werkwijze in de keten 14 februari 2006

De projectgroep krijgt de opdracht oplossingen te bedenken voor belangrijke belemmeringen in de efficiënte samenwerking tussen de ketenpartners in de jeugdbescherming (BJZ/AMK, RvdK, ZM). Een efficiënte samenwerking moet mede bijdragen aan snelle besluitvorming over de inzet van kindbeschermingsmaatregelen en (indien aldus besloten) tot de feitelijke start van de hulpverlening. Die verbeteringen in de samenwerking kunnen het beste bedacht worden door de professionals die er iedere dag tegen aan lopen. Daarom wenst de Stuurgroep van het programma Beter Beschermd pilots te starten waarbij in de uitvoeringspraktijk nieuwe werkwijzen worden ontwikkeld.

De projectgroep zal derhalve het initiatief nemen tot de start van meerdere (5 à 7) pilots. In deze pilots zullen in ieder geval de eerdergenoemde partners zodanig samenwerken dat men in staat is om zonder (voor de concrete zaak zinloze) wachttijd tussen de verschillende besluitvormingsstadia en binnen een minimale tijdsperiode te komen tot hulpverlening aan of ten behoeve van het bedreigde kind, waar nodig door uitlokking van een kindbeschermingsmaatregel.

Doel pilots:

Doel van de pilots is derhalve: het creatief ontwikkelen en beproeven van werkwijzen waarin de samenwerking tussen de ketenpartners zodanig efficiënt is dat besluitvorming over al dan niet inzetten van kindbeschermingsmaatregelen in kort tijdsbestek plaatsvindt en de feitelijke start van de hulpverlening aan de jeugdige (die zich in een bedreigende opvoedingssituatie bevindt) of diens gezin binnen de kortst mogelijke tijd op gang komt.

Resultaten die de pilots in ieder geval moeten opleveren:

- De ketenpartners (BJZ/AMK, RvdK, ZM) hebben hun werkwijze zo georganiseerd dat bij het vermoeden dat een kind zich in een bedreigende situatie bevindt, er op zo kort mogelijke termijn doch **uiterlijk binnen een week**:
 - A. contact plaatsvindt met kind en opvoeders (of hulpverleners),
 - B. een besluit is genomen over de wenselijkheid m.b.t. inzet van een (evt. voorlopige) maatregel én
 - C. indien een (evt. voorlopige) maatregel nodig is, de rechter de beschikking daartoe heeft afgegeven.
- In geval van een voorlopige maatregel, volgen een nadere analyse en definitieve besluitvorming zo snel mogelijk daarna doch uiterlijk **binnen twee maanden**¹ na de oorspronkelijke zorgmelding.
- Indien bij stap B. geconcludeerd wordt dat een maatregel niet direct nodig is maar nader onderzoek wenselijk is, vinden dit onderzoek én de besluitvorming eveneens zo spoedig mogelijk doch uiterlijk **binnen twee maanden** na de oorspronkelijke zorgmelding plaats.
- De hulpverlening komt direct na de eerste besluitvorming op gang.

¹ De stuurgroep heeft zich in deze ambitie laten inspireren door de uitkomsten van een expertmeeting, gehouden op 24 oktober 2005, waaraan o.m. vertegenwoordigers van de ketenpartners en deskundigen deelnamen.

- Bij kennelijk ernstige situaties worden acuut besluiten genomen en maatregelen getroffen en gelden bovengenoemde termijnen niet.
- De pilots geven bij de ontwikkeling van nieuwe werkwijzen prioriteit aan de besluitvorming over zaken waarin (waarschijnlijk) kindermishandeling dan wel verwaarlozing aan de orde is².
- In de nieuw te ontwikkelen werkwijzen hebben de ketenpartners de onderzoekstaken efficiënt op elkaar afgestemd. Er zullen heldere afspraken zijn gemaakt tussen BJZ/AMK, Raad en ZM over informatieverzameling (onderzoek) en informatieoverdracht.
- Ten behoeve van een goede informatieoverdracht in concrete zaken en ten aanzien van de uitwisseling van beleidsinformatie ontwikkelen de partners een (overleg)structuur.
- De kwaliteit van de besluitvorming en het proces moet van dien aard zijn, dat (op termijn) ‘uitrol’ in de regio mogelijk is of, beter, voor de hand ligt.
- De pilots zijn zo ingericht dat deze in november 2006 voldoende informatie opleveren om enig oordeel te kunnen geven over (vermoedelijke) resultaten m.b.t. doorlooptijden en kwaliteit van het samenwerkingsproces. Op basis daarvan doet de projectgroep voorstellen aan de Stuurgroep Beter Beschermd voor het wegen van de pilots en het vervolg daarvan, voor het landelijk bevorderen van aangetoonde *good-practices*, voor de introductie van een landelijke norm voor de doorlooptijd en voor een systeem van monitoring.

Randvoorwaarden voor de pilots binnen eigen regio/arrondissement

- In elke pilot op regionaal niveau werken in ieder geval BJZ, AMK, RvdK en RM samen. Zij ‘dragen’ de pilot. De deelnemers in deze pilot hebben absoluut de ambitie de pilot tot een succes te maken.
- De deelnemers in de pilot beschikken over voldoende mandaat en steun vanuit de eigen organisatie om te kunnen opereren. Vooraf moet zijn vastgesteld welke besluiten de individuele deelnemers aan de pilot namens de organisatie waartoe zij behoren, bevoegd zijn te nemen. Ook krijgen zij voldoende praktische support (evt. huisvestingsmogelijkheden, ondersteuning, middelen). Zie voor landelijke ondersteuning van de pilots hieronder bij **Landelijke randvoorwaarden**.
- De partners genereren ook draagvlak voor de pilot bij organisaties die het regionale ‘hulpaanbod’ representeren.
- Er wordt in de pilots niet afgeweken van de wettelijke kaders en geldende verdragen.
- Wél mag in de pilots worden afgeweken van bestaande protocollen of andere afspraken die de gewenste verbeteringen in de weg kunnen staan.
- De complementariteit van de verschillende rollen van de partners staat niet ter discussie (BJZ/ AMK toegang en onderzoek/probleemanalyse, RvdK evt. aanvullend onderzoek t.b.v. de juridische legitimatie/beantwoording maatregelvraag, ZM besluitvorming); wel kunnen meerdere rollen in tijd parallel lopen.
- In de te ontwikkelen werkwijze wordt er mede op toegezien dat deze een zo gering mogelijke belasting voor cliënten en organisaties impliceert.
- De pilots informeren de desbetreffende cliënten dat zij deelnemen aan een pilot en dat in hun geval kan worden afgeweken van de normaal geldende protocollen.

² Dit is een concrete aanbeveling van de Jeugdzorgbrigade (tweede voortgangsrapportage).

Landelijke randvoorwaarden

- De pilots krijgen de mogelijkheid zich door een deskundige te laten bijstaan. Zij maken daarvoor zelf een keuze en geven in de pilot-aanvraag aan welke persoon/ organisatie zij daarvoor op het oog hebben en wat de daaraan verbonden kosten zijn.
- De projectgroep kan zich laten bijstaan door een functionaris die de landelijke ondersteuning voor de pilots regelt, de onderlinge contacten faciliteert, de communicatie bevordert, desgewenst werkbijeenkomsten belegt, etc. Bij de selectie van pilots geeft de projectgroep voorrang aan aanmeldingen die aansluiten bij reeds genomen initiatieven.
- Bij de selectie van pilots ziet de projectgroep toe op potentiële variatie (bijv. door keuze van een pilot in een grote stad en in een kleinstedelijke of plattelandsregio).
- De projectgroep ontwikkelt een zodanige werkwijze dat aangemelde en uiteindelijk niet in aanmerking komende kandidaat-regio's toch geïnteresseerd en actief blijven werken aan het verkorten van de doorlooptijden en het verbeteren van de ketensamenwerking.
- De projectgroep ziet toe op een landelijk evaluatietraject dat eind 2006 de eerste resultaten van de pilots oplevert (waaronder de in de pilot te bereiken doorlooptijd van het besluitvormingsproces, doorlooptijd tot daadwerkelijke hulp in het gezin, gehanteerde werkwijze, gesignaleerde knelpunten, beleving nieuwe werkwijze door betrokken professionals, beleving nieuwe werkwijze door cliënten, signalering risico's, etc.). Op basis van de bevindingen doet de projectgroep voorstellen aan de Stuurgroep Beter Beschermd voor het landelijk bevorderen van aangetoonde *good-practices* en voor de introductie van een landelijke norm voor de doorlooptijd.
- Het feit dat eind 2006 een evaluatie plaatsvindt, impliceert niet dat de pilots op dat moment moeten stoppen. Dit wordt aan de hand van de evaluatie beoordeeld.
- De betrokken bestuurlijke overheden zullen hun medewerking geven om tijdens het project geconstateerde knelpunten zo spoedig mogelijk te helpen oplossen. De projectgroep zal de knelpunten inventariseren en zo snel mogelijk ter kennis brengen van de organisatie(s) die aan de oplossing ervan kan bijdragen.
- De projectgroep informeert tijdig cliëntenorganisaties en klachtencommissies over de start en inhoud van de pilots.

Informatieoverdracht

Om de informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners te vergemakkelijken zal informatie-uitwisseling verbeterd moeten worden. De stuurgroep verzoekt de projectgroep een traject te starten waarin ook de mogelijkheden van digitale informatie-overdracht tussen de ketenpartners worden verkend en voorstellen worden gedaan waaruit helder wordt:

- welke informatie voor de ketenpartners bij voorkeur digitaal beschikbaar zal moeten zijn;
- welke belemmeringen zich (kunnen) aandienen bij het realiseren van digitale uitwisseling;
- welke acties ondernomen dienen te worden om digitale informatie-uitwisseling mogelijk te maken;
- welke inzet van welke partijen daartoe nodig is;
- wat een realistisch tijdpad is om digitale informatie-uitwisseling te realiseren.

Bij de uitwerking van dit traject dient rekening te worden gehouden en aansluiting te worden gezocht bij reeds in gang gezette trajecten t.a.v. digitalisering en informatie-uitwisseling in de jeugdzorg.

Het voorstel aan de Stuurgroep dient als basis voor een plan van aanpak om informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners te kunnen realiseren.

Toetsende taak

De projectgroep ziet toe op herinvoering van de toetsende taak van de Raad voor de Kinderbescherming, doet voorstellen over monitoring van gegevens en rapporteert aan stuurgroep hoe de herinvoering verloopt.

Planning

Een aangepast projectplan voor Afstemming werkwijze in de keten zal in de Stuurgroepvergadering van 16 maart 2006 worden vastgesteld. De voorbereidingen voor de start van de pilots kunnen evenwel reeds daarvóór plaatsvinden.

De pilots zullen niet later dan 1 april 2006 moeten starten om de gewenste (tussentijdse) gegevens voor aanbevelingen aan het eind van het programma te kunnen opleveren.

De landelijke evaluatie zal in november 2006 gereed moeten zijn om in december 2006 een voorstel aan de Stuurgroep te kunnen doen.

T.a.v. de informatie-uitwisseling en toetsende taak wenst de Stuurgroep in mei 2006 een eerste stand van zaken te ontvangen.

De nulmeting

De nulmeting is als separaat document bijgevoegd.

Resultaten van individuele pilots (selectie uit de pilotrapportages)

Pilot Arnhem: Dóórlopen (externe adviseur, Ton Veldkamp)

In de oorspronkelijke opzet van de pilot 'Dóórlopen' stond de beproeving centraal van een diagnostisch instrument dat door de ketenpartners zou worden gebruikt. Aangenomen werd dat, met de inzet van het ontwikkelde diagnostische instrument, de doorlooptijd in de totale jeugdbeschermingsketen zou kunnen worden verkort.

Tijdens de eerste maanden van de pilot is duidelijk geworden dat de geformuleerde doelstelling niet (enkel) kan worden gerealiseerd met de inzet van het ontwikkelde diagnostische instrument.

Per saldo leidt het gebruik van het instrument, op de wijze waarop dit in de eerste fase van de pilot heeft plaatsgevonden, niet tot een verkorting van de totale doorlooptijd in de keten. Er is in feite alleen sprake geweest van een verschuiving van (dezelfde) werkzaamheden van de ene partner naar de andere partner, zonder dat dit een vereenvoudiging of versnelling van het totale werkproces binnen de keten tot gevolg heeft gehad. Daar komt bij dat het gebruik van het instrument niet heeft bijgedragen aan een wezenlijk andere samenwerking tussen de ketenpartners.

In die eerste periode was het niet gelukt om ook maar één zaak binnen de gestelde maximale termijn van twee maanden af te ronden. Deze moeizame gang van zaken had op zichzelf niets van doen met (de kwaliteit of het nut van) het diagnostische instrument zélf, maar had andere oorzaken. Daarop wordt verderop in de rapportage nog teruggekomen. Naar aanleiding van het moeizame verloop van de pilot, heeft de pilotstuurgroep besloten om het oorspronkelijke plan op een aantal punten bij te stellen en een doorstart te maken.

Als direct na de aanmelding duidelijk is, dat het gebruik van het ontwikkelde diagnostische instrument een meerwaarde heeft, verdient het aanbeveling dit ook in het verdere werkproces te gebruiken.

Tijdens de pilot worden de doorlooptijden geregistreerd vanaf de aanmelding bij BJZ-Toegang of BJZ-AMK tot en met het eerste contact met de gezinsvoogd na het uitspreken van een kindbeschermingsmaatregel.

De doorlooptijd in de pilot zelf vangt aan op het moment dat BJZ-Toegang of BJZ-AMK een bedreigende opvoedingssituatie van een kind waarbij een maatregel van kindbescherming is of lijkt te zijn geïndiceerd, ter bespreking inbrengt in het afstemmingsoverleg.

Tegen de achtergrond van de geformuleerde doelstellingen wordt in de pilot, eerder dan tot nu toe gebruikelijk was, uitgegaan van de aanwezigheid van een risico.

Daarbij kan ervan worden uitgegaan dat in de volgende situaties in ieder geval een duidelijk risico voor het kind (latent) aanwezig is:

- (vermoeden) van kindermishandeling, seksueel misbruik of verwaarlozing;
- ouder(s) met een verstandelijke beperking;
- ouder(s) met een psychiatrische stoornis;
- ouder(s) met een verslaving;
- huiselijk geweld;
- tienerouderschap.

Wanneer in het afstemmingsoverleg besloten wordt tot (enige vorm van) raadsbemoeyenis, wordt de op dat moment beschikbare schriftelijke informatie direct ter plaatse overhandigd of zo kort mogelijk nadien op schrift gesteld.

Met het AMK is afgesproken dat men direct een vooronderzoek start in het geval van aanmeldingen afkomstig van particulieren en wanneer het anonieme meldingen betreft. Dit onderzoek moet binnen één week zijn afgerond om daarna opnieuw ter verdere besluitvorming in het afstemmingsoverleg te worden besproken.

Afgesproken is tevens, dat de bij het afstemmingsoverleg betrokken ketenpartners hun eigen systemen raadplegen om na te gaan of ingebrachte kinderen al bekend zijn.

Met de wekelijkse bespreking van casuïstiek in het afstemmingsoverleg wordt het moment van besluitvorming over al dan geen raadsbemoeyenis vervroegd en de snelheid van handelen verhoogd. Bovendien vindt deze besluitvorming in gemeenschappelijkheid plaats.

Het vervroegen van de besluitvorming door het samenkomen van de ketenpartners binnen het afstemmingsoverleg heeft een aanzienlijke meerwaarde. Deze vertaalt zich onder meer in een toegenomen snelheid van handelen en een verkorting van de doorlooptijd.

Door de invoering van het wekelijkse afstemmingsoverleg is de samenwerking tussen de ketenpartners verbeterd.

Met het vervroegen van het moment waarop een beslissing wordt genomen, over het al dan niet inzetten van een raadsonderzoek of een (voorlopige) maatregel van kinderscherming, wordt veel tijd gewonnen.

Naast een verkorting van de doorlooptijden binnen de totale keten, heeft de pilot ook tot doel om direct hulp en bescherming te bieden aan het kind (en zijn gezin) in alle gevallen waarin sprake is van bedreigende opvoedingsomstandigheden. Vanwege capaciteitsproblemen bij BJZ-Jeugdbescherming bleek dit doel (nog) niet altijd haalbaar.

Naast de verkorting van de doorlooptijd door de invoering van het afstemmingsoverleg, levert de vervroeging van het beslissingsmoment over de inzet van (enige vorm van) raadsbemoeyenis nog meer tijdwinst op. De beslissing wordt namelijk genomen op het moment dat de beschikbare informatie actueel is.

In het tijdvak van half augustus tot eind oktober vond bij meer dan de helft (62%) van de zaken die in het afstemmingsoverleg werden ingebracht binnen een periode van één week tot

twee weken contact plaats met het kind, de opvoeders of met hulpverleners die bij kind en gezin zijn betrokken. De gestelde norm van contact binnen één week kan niet in alle gevallen worden gehaald, omdat ouders, kinderen of hun hulpverleners lang niet altijd bereikt kunnen worden.

In de zaken die daartoe aanleiding gaven, werd het besluit tot een (voorlopige) maatregel van kindbescherming binnen één week genomen. In situaties waarin sprake was ernstig bedreigende opvoedingsomstandigheden waarbij de veiligheid van het kind niet kon worden vastgesteld of gewaarborgd, werden direct besluiten en maatregelen genomen.

In alle gevallen waarin een voorlopige maatregel van kindbescherming werd gevraagd, werd de rechterlijke beschikking binnen één week afgegeven. Niet in alle gevallen werd na de uitspraak direct contact gelegd met kind en gezin, vanwege capaciteitsproblemen bij BJZ- Jeugdbescherming.

Vanwege de relatief korte looptijd na de doorstart van de pilot, kan nog geen uitspraak worden gedaan over de vraag of het raadsonderzoek en de definitieve besluitvorming in de zaken waarin niet direct een (voorlopige) maatregel van kindbescherming nodig was, binnen een termijn van twee maanden hebben plaatsgevonden. Datzelfde geldt voor het raadsonderzoek en de besluitvorming in zaken, waarin eerder een voorlopige maatregel van kindbescherming werd uitgesproken. De informatieverzameling en -overdracht tussen de ketenpartners verliep, zeker direct na de doorstart, niet in alle gevallen even soepel.

Herhaaldelijk bleek dat de beschikbare informatie onvolledig, dan wel te weinig concreet was of juist veel te uitgebreid. De ketenpartners weten elkaar echter voor wat betreft een adequate informatievoorziening steeds beter te vinden.

Als in het afstemmingsoverleg wordt besloten om nog niet over te gaan tot een raadsonderzoek, wil dat niet zeggen dat daarmee de kous af is en er geen actie wordt ondernomen. In het afstemmingsoverleg kan namelijk ook worden besloten, dat door BJZ-Toegang of BJZ-AMK meteen contact wordt gezocht met het kind en zijn ouders, al dan niet samen met een medewerker van de Raad. Dit contact heeft in die gevallen onder meer tot doel om met de ouders realistische (hulpverlenings)mogelijkheden te bespreken die, bij acceptatie, een maatregel van kindbescherming overbodig kunnen maken.

De verwachtingen, zoals beschreven in het pilotplan zijn deels helemaal niet, deels niet helemaal en deels niet in alle gevallen gehaald.

In veel gevallen kan de raadsonderzoeker volstaan met contacten met ouders en kind om, in combinatie met de beschikbare informatie, te kunnen beoordelen of er al dan niet voldoende grond is voor een (definitieve) maatregel van kindbescherming. Dit zogenaamde indicierend onderzoek is beperkt van duur. De ontwikkelde werkwijze bespaart zodoende onderzoekstijd en tijd is geld.

Door het beslismoment over al dan geen raadsbemoeienis te vervroegen, zoals in het afstemmingsoverleg gebeurt, wordt de instroom van de Raad naar voren verlegd. Dit betekent, dat zaken, die anders veel later op de wachtstapel terecht zouden komen, nu veel eerder in behandeling worden genomen. Nu deze instroom niet op de wachtstapel belandt, kunnen de onderzoeken minder tijdrovend zijn en sneller worden afgerond, terwijl de aanwas van zaken via de reguliere weg afneemt. Hiermee wordt een vicieuze cirkel doorbroken.

Voor de bespreking in het casusoverleg van bedreigende opvoedingsomstandigheden van kinderen, werd bij de aanvang van de pilot een leeftijdsgrens van twaalf jaar gehanteerd.

Inmiddels is besloten om de gehanteerde leeftijdsgrens van twaalf jaar met ingang van 1 oktober 2006 los te laten. Vanaf die datum worden dan ook alle minderjarigen in het casusoverleg besproken, ten aanzien van wie direct ingrijpen en/of een raadsonderzoek moet worden overwogen.

Het in de vraagstelling genoemde moment is in deze pilot dus de dag waarop door BJZ-Toegang, BJZ-AMK en BJZ-Begeleiding wordt besloten tot het inbrengen van een situatie in het casusoverleg.

De ervaringen met de ontwikkeling van de nieuwe werkwijze zijn goed. De vrij intensieve persoonlijke samenwerking tussen de ketenpartners heeft onder meer geleid tot het bijstellen van de beelden die men over en weer van elkaar had en die de samenwerking voorheen bemoeilijkten. In de afgelopen periode is verder ervaring opgedaan met het maken van concrete samenwerkingsafspraken, snelle(re) besluitvorming, vroegere acceptatie door de Raad van verzoeken tot onderzoek en het sneller starten en afronden van deze onderzoeken.

Samenwerking is verbeterd

Zo heeft het wekelijkse casusoverleg de onderlinge verstandhouding tussen de ketenpartners sterk verbeterd. Het 'instellingsdenken' heeft plaatsgemaakt voor de 'ketengedachte', waarin het werken vanuit het belang van het kind het gemeenschappelijke vertrekpunt is geworden. Er is een flink begin gemaakt met de ontwikkeling van een gemeenschappelijk referentiekader met betrekking tot het belang van het kind van waaruit de samenwerking verder vorm kan worden gegeven. Ook de feitelijke samenwerking tussen de partners is aanzienlijk verbeterd. Behalve de persoonlijke samenwerking binnen het wekelijkse casusoverleg, is het inmiddels een gegroeide praktijk dat medewerkers van BJZ-Toegang, en de raad in daartoe geëigende casussen samen optrekken.

Verkorting doorlooptijd

In de pilot is de totale doorlooptijd binnen de jeugdbeschermingsketen aanzienlijk verkort. Belangrijke tijdwinst wordt geboekt door de vervroeging van het moment waarop een beslissing wordt genomen over het al dan niet vragen van een raadsonderzoek of een (voorlopige) kindbeschermingsmaatregel.

In de periode voorafgaand aan de pilot was het te doen gebruikelijk, dat een beslissing over een verzoek tot raadsonderzoek pas door BJZ-Toegang, BJZ-AMK of BJZ-Begeleiding werd genomen, nadat eerst eindeloos en meestal vruchteloos was gepoogd hulpverlening op basis van vrijwilligheid te realiseren. Dit vanuit het idee, dat iedere vorm van vrijwillige hulpverlening moest zijn geprobeerd en uitgeput, alvorens tot opgelegde hulp kon worden overgegaan. Bij het pogen het gezin koste wat kost bij elkaar te houden, werd aan het belang van de ouders veelal meer gewicht toegekend dan aan het belang van het kind. Daarnaast bleek de drempel voor het accepteren van verzoeken tot het instellen van een onderzoek bij de Raad erg hoog en was het bepaald niet vanzelfsprekend dat deze werden gehonoreerd. Op zijn beurt was de Raad weer tamelijk terughoudend met betrekking tot het vragen van maatregelen van kindbescherming. Deze terughoudendheid was vaak gebaseerd

op de aanname, dat het in een aantal gevallen geen zin zou hebben om een maatregel te vragen, omdat de kinderrechter de verzoeken toch niet zou honoreren.

Als de veiligheid van het kind in het geding is of als er sprake is van een bedreiging van diens gezondheid of ontwikkeling wordt tot een raadsonderzoek besloten, al dan niet direct in combinatie met een voorlopige maatregel van kinderbescherming. Dit gebeurt ook, als er twijfel bestaat over de veiligheid en de opvoedingsomstandigheden van het kind of als er vraagtekens moeten worden gezet achter de effectiviteit van vrijwillige hulpverleningsvormen c.q. de leerbaarheid van ouders.

Een voorlopige maatregel wordt in voorkomende gevallen ook gevraagd terwijl het risico aanwezig is dat op grond van de beschikbare gegevens wellicht juridisch onvoldoende aannemelijk kan worden gemaakt dat aan de wettelijke gronden wordt voldaan.

Omdat de bespreking en besluitvorming meteen wordt gevolgd door enige vorm van actie of interventie, wordt het ketenproces (voor het cliëntsysteem) vrijwel ononderbroken voortgezet en vallen er minder gaten.

De vervroeging van het moment waarop, in de pilot, de beslissing wordt genomen tot direct ingrijpen en/of een raadsonderzoek, levert buiten de al genoemde beperking van de totale doorlooptijd nog meer tijdsbesparing op. De beslissing wordt namelijk genomen op basis van actuele informatie.

In de pilot wordt nog op een derde moment tijdwinst geboekt. Vanwege de aanwezigheid in het casusoverleg van de zorgverlener, kan ook direct worden besloten tot de inzet op zeer korte termijn van intensieve vormen van ouder- en gezinsbegeleiding.

Soortgelijke tijdwinst wordt behaald door de aanwezigheid van een raadsonderzoeker bij het casusoverleg.

Samengevat kan het resultaat van de pilot dat tot nu toe is behaald, worden uitgedrukt in een aanzienlijke verbetering van de onderlinge samenwerking.

Verder is er een stevige aanzet gegeven tot een substantiële verkorting van de totale doorlooptijd binnen de jeugdbeschermingsketen, waardoor hulp en bescherming voor het kind (en zijn gezin) ook beduidend eerder dan voorheen kan worden gerealiseerd.

Daarnaast kan als bijkomend resultaat worden genoemd, dat veel sterker dan voorheen wordt gehandeld vanuit het belang van het kind en dat er een gemeenschappelijk referentiekader groeiende is, van waaruit het belang van het kind duidelijker kan worden geconcretiseerd.

De door de Stuurgroep 'Afstemming werkwijze in de keten' zo sterk benadrukte termijn van één week, waarbinnen een aantal beslissingen zou moeten zijn genomen, bleek in de regel om praktische en formeel-juridische redenen niet haalbaar. In geen enkel geval werd door de rechter een definitieve maatregel van kinderbescherming uitgesproken binnen een termijn van één week en dat is ook niet realistisch.

Dit neemt niet weg dat in de pilot wel vrijwel altijd binnen één week een eerste risicotaxatie plaatsvond. Ook was er in het merendeel van de ingebrachte zaken (87%) binnen één week contact geweest met het kind, de opvoeders of met hulpverleners die bij kind en gezin zijn betrokken. In alle besproken zaken werd, als daar grond voor was, binnen één week het besluit genomen tot een (voorlopige) maatregel van kinderbescherming. In situaties waarin

sprake was van ernstig bedreigende opvoedingsomstandigheden, waarbij de veiligheid van het kind niet kon worden vastgesteld of gewaarborgd, werden direct besluiten en maatregelen genomen. In alle gevallen waarin een voorlopige maatregel van kindbescherming werd gevraagd, werd de rechterlijke beschikking binnen één week afgegeven. Binnen dezelfde periode werd in vrijwel alle gevallen door de gezinsvoogd contact gelegd met kind en gezin.

Uit dossieronderzoek blijkt voorts dat het raadsonderzoek en de definitieve besluitvorming in het merendeel van de zaken, waarin niet direct een (voorlopige) maatregel van kindbescherming nodig was, binnen een termijn van twee maanden hadden plaatsgevonden. Datzelfde geldt voor het raadsonderzoek en de besluitvorming in zaken waarin eerder een voorlopige maatregel van kindbescherming werd uitgesproken. In eenderde van de zaken waarin tot de inzet van een intensieve vorm van gezinsbegeleiding werd besloten, kwam deze hulpverlening direct op gang na de eerste besluitvorming³. De verzameling en overdracht van informatie tussen de ketenpartners verliep in vrijwel alle gevallen soepel en gemaakte afspraken daaromtrent werden correct nagekomen.

Aanvankelijk werd in de pilot ‘Stroomlijnen’ de looptijd van de zogenaamde ‘Pilot-VOTS’ door de kinderrechters bepaald op zes weken. Deze termijn is inmiddels bepaald op drie maanden. Dit op basis van de ervaring dat een periode van zes weken meestal te kort is om deugdelijke uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van ingezette hulpverlening.

Pilot West Brabant: Spoorzoeken (externe adviseur Ton Veldkamp)

In het afstemmingsoverleg worden door BJZ-Toegang en BJZ-AMK alle nieuwe aanmeldingen ingebracht uit de regio West-Brabant, waarbij raadsbemoeienis is of lijkt te zijn geïndiceerd.

Zodra er redenen zijn om aan te nemen dat de veiligheid van het kind niet is gewaarborgd en het kind gevaar loopt, besluit het afstemmingsoverleg de rechter onmiddellijk te verzoeken om een voorlopige maatregel van kindbescherming. Dit verzoek kan gepaard gaan met een verzoek om een machtiging tot uithuisplaatsing.

De voorlopige maatregel kan nog dezelfde dag of binnen enkele dagen worden uitgesproken. Als uitgangspunt geldt dat de zitting van de kinderrechter binnen één week plaatsvindt en dat de jeugdbescherming direct daarna of zoveel eerder het eerste contact legt met kind en gezin⁴. Gelijktijdig wordt begonnen met het raadsonderzoek naar de noodzaak van een definitieve maatregel van kindbescherming. Dit onderzoek moet binnen een termijn van zes weken zijn afgerond.

Als de beschikbare informatie niet voldoende is om een betrouwbare uitspraak te kunnen doen over de veiligheid van het kind, wordt in het afstemmingsoverleg afgesproken welke partner(s) zo spoedig mogelijk aanvullende informatie tracht(en) te verkrijgen. Zodra deze informatie beschikbaar is, bij voorkeur binnen één tot enkele dag(en), komt de zaak opnieuw in het afstemmingsoverleg aan de orde om de noodzakelijke beslissingen te nemen.

Wanneer het kind niet direct in gevaar is, maar er wel aanwijzingen zijn van risico's die de ontwikkeling van het kind bedreigen en die een juridische interventie (lijken te) vergen, besluit het afstemmingsoverleg tot een raadsonderzoek. Dit onderzoek wordt direct gestart,

terwijl de aanwezige hulpverlening zo mogelijk wordt voortgezet. Het onderzoek moet ruim binnen een termijn van zes weken worden afgerond, zodat voldoende tijd resteert voor het indienen van een verzoek bij de kinderrechter, de behandeling van het verzoek ter zitting en de uitspraak.

Voor het verrichten van een nulmeting is onderzoek gedaan naar de gemiddelde doorlooptijden in 2005 van de werkprocessen bij de deelnemende ketenpartners. Dit onderzoek heeft weliswaar cijfers over doorlooptijden gegenereerd, maar deze zijn onvoldoende inzichtelijk om daarop betrouwbare uitspraken te baseren. Om die reden is een kwalitatieve nulmeting gedaan en uitgeschreven.

De gemiddelde doorlooptijd binnen de gehele jeugdbeschermingsketen is zodoende vastgesteld op ruim twaalf maanden.

In de pilot vindt door BJZ-Toegang en BJZ-AMK iedere werkdag een selectie plaats van de nieuwe aanmeldingen die voor inbreng in het afstemmingsoverleg in aanmerking komen. Dit zijn al die situaties, waarin risico's voor de veiligheid, gezondheid en ontwikkeling van het kind aanwezig (lijken te) zijn en waarbij raadsbemoeyenis is of lijkt te zijn geïndiceerd. Het in de vraagstelling genoemde moment is in deze pilot dus de dag waarop een aanmelding in het afstemmingsoverleg ingebracht wordt.

Wanneer in het afstemmingsoverleg tot (enige vorm van) raadsbemoeyenis besloten wordt, wordt de op dat moment beschikbare schriftelijke informatie direct ter plaatse overhandigd. Nagekomen, aanvullende informatie wordt, bij voorkeur al de volgende dag, door BJZ-Toegang of BJZ-AMK aangeleverd.

Verder is de afspraak gemaakt dat het AMK direct een vooronderzoek start in het geval van aanmeldingen afkomstig van particulieren en wanneer het anonieme meldingen betreft. Dit onderzoek moet binnen enkele dagen zijn afgerond om daarna opnieuw ter verdere besluitvorming in het afstemmingsoverleg te worden besproken.

Afgesproken is tevens, dat de bij het afstemmingsoverleg betrokken ketenpartners hun eigen systemen raadplegen om na te gaan of ingebrachte kinderen al bekend zijn.

Ter waarborging van de rechterlijke onafhankelijkheid zijn met de rechtbank geen expliciete afspraken gemaakt over informatieverzameling en informatieoverdracht. Verzoeken om (voorlopige) maatregelen van kinderscherming moeten door de Raad voor de Kinderbescherming juridisch voldoende met feitelijke gegevens zijn onderbouwd, die zo actueel mogelijk zijn. Verder dient de naam te worden vermeld van de raadsmedewerker met wie de Rechtbank zonodig nader contact kan opnemen.

De werkwijze die in deze pilot is ontwikkeld en beproefd is op zichzelf zeer goed implementeerbaar, zij het dat deze niet als een 'kant en klaar pakketje' door anderen kan worden overgenomen.

De uitgangspunten van de nieuwe werkwijze en de methodiek die wordt gehanteerd kunnen weliswaar vrij eenvoudig aan andere regio's worden overgedragen, maar dat alleen is niet voldoende. In de pilot is gebleken dat de nieuwe manier van werken gepaard gaat met een fundamentele omslag in houding, denken en doen. Het eerste belangrijke resultaat was de overeenstemming die werd bereikt over de samenstelling van het afstemmingsoverleg.

Door het afstemmingsoverleg is de samenwerking tussen de ketenpartners aanzienlijk verbeterd en zijn de vooroordelen nagenoeg geheel verdwenen.

De verbeterde samenwerking tussen de ketenpartners is niet beperkt gebleven tot het afstemmingsoverleg. Ook daarbuiten wordt meer en beter samengewerkt. Zo komt het sinds de start van de pilot geregeld voor dat medewerkers van verschillende ketenpartners gezamenlijk op pad gaan om uitvoering te geven aan een beslissing die in het afstemmingsoverleg is genomen. Dit betekent bijvoorbeeld dat combinaties van medewerkers van BJZ-AMK, BJZ-Toegang en/of Raad voor de Kinderbescherming op huisbezoek gaan.

In de pilot is ook een aanzienlijke verkorting gerealiseerd van de doorlooptijd binnen de jeugdbeschermingsketen.

Met name door het vervroegen van het moment waarop een (gemeenschappelijke) beslissing wordt genomen, over het al dan niet inzetten van een raadsonderzoek of een (voorlopige) maatregel van kindbescherming, wordt veel tijd gewonnen.

Wanneer de veiligheid van het kind in het geding is of als er sprake is van een bedreiging van diens gezondheid of ontwikkeling, wordt tot een raadsonderzoek besloten, al dan niet direct in combinatie met een voorlopige maatregel van kindbescherming. Dit gebeurt ook, als wordt getwijfeld over de veiligheid en de opvoedingsomstandigheden van het kind of als er vraagtekens moeten worden gezet bij de effectiviteit van vrijwillige hulpverleningsvormen of de leerbaarheid van ouders.

Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant heeft de uitvoering van de voorlopige maatregelen van kindbescherming ondergebracht bij het Aanmeld- en Acceptatieteam. Dit wordt als een belangrijk winstpunt ervaren, omdat daardoor de directe inzet van een voorlopige gezinsvoogd is verzekerd. Dit kan (nog) niet worden gezegd in het geval van een definitieve maatregel, als gevolg van capaciteitsproblemen bij BJZ-Jeugdbescherming.

In het geval waarin de kinderrechter het verzoek om een voorlopige ondertoezichtstelling niet kan honoreren, bijvoorbeeld omdat het spoedeisende karakter onvoldoende in het verzoek is onderbouwd, is het in de pilot geregeld voorgekomen, dat op zeer korte termijn een zitting wordt gepland. Tijdens die zitting wordt het (oorspronkelijke) verzoek in aanwezigheid van de ouders behandeld, waardoor de verzochte maatregel toch binnen een hele korte termijn kan worden uitgesproken, mits aan de wettelijke gronden is voldaan. De communicatie met de Rechtbank is duidelijk verbeterd. De Rechtbank heeft duidelijk gemaakt waaraan verzoeken moeten voldoen. Beslissingen die afwijken van het gevraagde, worden aan de betrokken medewerkers toegelicht.

Bij meer dan de helft van de zaken die in het afstemmingsoverleg werden ingebracht (58%) vond binnen één week contact plaats met het kind, de opvoeders of met hulpverleners die bij kind en gezin zijn betrokken.

In alle besproken zaken werd het besluit tot een (voorlopige) maatregel van kindbescherming binnen één week genomen. In situaties waarin sprake was ernstig bedreigende opvoedingsomstandigheden waarbij de veiligheid van het kind niet kon worden vastgesteld of gewaarborgd, werden direct besluiten en maatregelen genomen. In vrijwel alle gevallen (87%) waarin een voorlopige maatregel van kindbescherming werd gevraagd, werd de rechterlijke beschikking binnen één week afgegeven. Binnen dezelfde periode werd eveneens in vrijwel alle gevallen door de voorlopige gezinsvoogd contact gelegd met kind en gezin.

Uit dossieronderzoek blijkt verder dat het raadsonderzoek en de definitieve besluitvorming in het merendeel van de zaken waarin niet direct een (voorlopige) maatregel van kindbescherming nodig was, binnen een termijn van twee maanden hadden plaatsgevonden.

Enkele malen is in de pilot gevraagd om een VOTS als onderzoeksmaatregel. Deze verzoeken zijn niet gehonoreerd omdat de noodzaak daarvoor onvoldoende aannemelijk kon worden gemaakt.

In de pilot wordt een (V)OTS veel vaker dan voorheen gevraagd op de wettelijke grond 'dat de hulpverlening op vrijwillige basis naar verwachting zal falen', in plaats dat eerst uitputtend moet zijn aangetoond 'dat de hulpverlening op basis van vrijwilligheid heeft gefaald'. !!!

In de pilot 'Spoorzoeken' worden de afspraken die in het afstemmingsoverleg worden gemaakt gevolgd en op nakoming getoetst. Hiervoor is een 'bescheiden' volgsysteem ontwikkeld, dat eenvoudig per computer kan worden bijgehouden en benut. Het systeem bestaat uit een lijst waarop wordt aangegeven welke zaken zijn ingebracht en door wie. Verder wordt kernachtig vermeld van de reden tot zorg is, tot welke acties wordt besloten, wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de acties en op welke termijn. Tevens wordt de datum aangegeven waarop de zaak opnieuw in het afstemmingsoverleg aan de orde komt, om de voortgang te bespreken, de afspraken op nakoming te toetsen, zondig besluiten bij te stellen. Besproken zaken worden gevolgd tot het moment deze als afgedaan kunnen worden beschouwd. Alle besproken zaken hebben een volgnummer.

Verder is een papieren besluitformulier ontwikkeld. Hierop worden per zaak de kerngegevens vermeld over ouders en kinderen en de beslissingen en voortgang vastgelegd.

Met de introductie van het afstemmingsoverleg is zonder meer een extra investering gemoeid. Aan het casusoverleg wordt stevast deelgenomen door acht medewerkers van de samenwerkende ketenpartners. De voorbereiding en deelname aan het afstemmingsoverleg vergt een tijdsinvestering van enkele uren per overleg per medewerker. De secretariële ondersteuning vergt een tijdsinvestering van twee dagen per week. De tijdsinvestering van de vaste voorzitter is te bepalen op twee dagen per week. Vanwege de toename van (voorlopige) maatregelen van kindbescherming dient voorts rekening te worden gehouden met de kosten van extra zittingscapaciteit bij de Rechtbank.

Tegenover deze extra investeringen staan kostenbesparingen, voor zowel de korte als de lange termijn. Zo is tijdens de pilotperiode gebleken dat raadsonderzoeken minder tijd in beslag nemen. Dit heeft te maken met het al eerder vermelde gegeven, dat de raadsonderzoeker kan beschikken over actuele en gefiatteerde gegevens, afkomstig van informanten. De ontwikkelde werkwijze bespaart dan ook onderzoekstijd en dus geld.

Aangenomen mag worden dat de extra investering in het afstemmingsoverleg voor een belangrijk deel wordt terugverdiend.

Duidelijk is geworden dat het succes van de pilot vooral te danken is aan een fundamentele omslag in houding, denken en handelen bij de ketenpartners en veel minder van de gestelde normen over doorlooptijden. Door de manier van samenwerken die in de pilot is ontstaan, is een einde gemaakt aan de vrijblijvendheid.

Door de nieuwe werkwijze zijn de verhoudingen tussen de ketenpartners verbeterd en is er een beter begrip van en voor elkaar ontstaan. De in het afstemmingsoverleg gemaakte afspraken worden correct nagekomen en er is een klimaat ontstaan waarin de ketenpartners elkaar op hun verantwoordelijkheid aanspreken.

Pilot Overijssel (geen externe adviseur)

Overijssel neemt met 2 pilots deel aan het project Beter Beschermd. De pilot Twente wordt geleid door mevrouw L. Heebink, werkzaam bij het AMK in Almelo. De pilot Zwolle wordt geleid door de heer G. van den Enk, werkzaam bij de Raad voor de Kinderbescherming.

Voor beide pilots bleek het moeilijk om de toegezegde formatie daadwerkelijk in te zetten. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aanwijsbaar. (De zomervakantie en het wegvallen van de pilotleider)

Door tussenkomst van de stuurgroep, is dit knelpunt weggenomen.

De pilot Twente, gebaseerd op de methode “Doorbraak”, heeft de werkprocessen in de keten zichtbaar gemaakt. De deelnemers gaven elkaar inzicht in de werkwijze en de processen in de eigen organisatie. Daarna heeft afstemming van interne processen plaatsgevonden en is een nieuwe werkwijze in gang gezet.

De inzet van deze nieuwe werkwijze is de kwaliteitsverbetering van de intake/aanmelding. Door de intake/aanmelding meer in kwaliteit te verbeteren en helder te omschrijven wat de volgende stap in de keten is, wordt veel tijd bespaard.

Vanuit de Rechtbank Almelo is aangegeven welke informatie noodzakelijk is om een beslissing m.b.t. een kinderschermingsmaatregel te nemen. Veel van deze informatie is al bij het AMK/BJZ bekend. Deze informatie moet daarom adequaat en volledig binnen de keten worden overgedragen, om dubbel werk te voorkomen.

De “Doorbraak”-methode maakt gebruik van de creativiteit van de werkers:

- zij zijn gedreven en hebben een eigen visie op hoe een ideaal hulpverleningstraject er uit hoort te zien
- zij kijken kritisch naar eigen werkprocessen
- zij onderzoeken hoe ze kunnen bijdragen aan versnelling in de keten met in achtname van protocollen, onderzoeksmodellen en kwaliteit

Tijdens een themabijeenkomst bleek dat er een flink aantal dubbelingen in het traject zitten, die de snelheid en de efficiëntie niet ten goede komen.

Door de schotten tussen de instellingen te laten vallen, hebben we het “ideale” meldingsformulier voor een raadmelding samengesteld. Het is een experimenteel ontwikkeldocument dat met een PDSA-cyclus gevolgd gaat worden (waar voldoet het en waar dient het bijgesteld te worden). Het formulier gaat door alle instellingen gebruikt worden en wordt gekoppeld aan het IJ-systeem, zodat personalia maar eenmaal ingevoerd hoeven te worden.

Helemaal revolutionair is dat de cliëntgegevens digitaal (per usb-stick en per e-mail), en alleen tussen de ketenpartners, verstuurd en gebruikt kunnen worden. Dit, opdat de raadsmedewerker de informatie uit voorliggende trajecten niet telkens over hoeft te typen ten behoeve van het raadsrapport. Ten tijde van deze rapportage was nog onduidelijk of de ketenpartners deze handelswijze ondersteunen en faciliteren.

De participatie van Bureau Kinderrechter heeft geresulteerd in een protocol/werkafspraken hoe versneld een OTS-zitting te regelen. Dit, om hulpverlening in het juridische kader sneller te realiseren. Per PDSA zullen we gaan meten hoe vaak van deze Beter Beschermd maatregel gebruik gemaakt gaat worden.

De pilot Zwolle heeft in juli, per brief aan de Stuurgroep Overijssel, aangegeven dat zij zich onvoldoende in tijd gefaciliteerd zien. De toegezegde uren voor de deelnemers worden weliswaar mondeling gegeven, maar staan in de praktijk onder druk door de werkdruk binnen de organisaties. De pilotgroep heeft gesteld dat, indien de uren niet beschikbaar zijn, de pilot geen mogelijkheid heeft om verder te gaan. Tevens heeft de pilotgroep nadrukkelijk gevraagd om verlening van de pilotlooptijd, teneinde resultaten te kunnen tonen.

Zowel de directie van BJZO als van de Raad voor de Kinderbescherming hebben de toegezegde uren bekrachtigd, dit duidelijk kenbaar gemaakt binnen hun eigen organisaties en daarmee dit knelpunt weggenomen. Ook heeft de stuurgroep Overijssel gesteld dat de pilottermijn verlengd kan worden, mits er resultaten zichtbaar zijn.

De pilotgroep Zwolle is sinds begin september, na afloop van de zomervakantie, weer met volle kracht verder gegaan.

Ook heeft de stuurgroep besloten dat de pilots cliëntinformatie tussen BJZO en Raad en v.v. digitaal mogen uitwisselen tijdens de pilotperiode.

Pilot Rotterdam (externe adviseur Bureau van Montfoort)

Voor de na te streven doorlooptijden gaat de Rotterdamse pilot bij de start uit van het '42-dagen-model'. Dat wil zeggen:

- na een melding/signaal/vermoeden van mishandeling of verwaarlozing wordt binnen 24 uur een eerste taxatie gemaakt;
- binnen een week wordt een eerste onderzoek gedaan en een nader plan opgesteld;
- binnen in totaal 6 weken (42 dagen) is het onderzoek uitgevoerd en is een beslissing genomen door de rechter en start de uitvoering van de maatregel.

De kern van de pilot is het vormen van één team vanuit AMK, voordeur BJZ en Raad, verder te noemen het Pilotteam Beter Beschermd. Dit team gaat werken met één primair proces van onderzoek, uitmondend in een voorstel over de afhandeling (vrijwillige hulp, maatregel vragen). Het team gaat vanaf het begin casuïstiek behandelen. Op basis van de ervaringen in de casuïstiek ontwikkelt het team een gedeelde methode voor het afhandelen van zaken. Daarbij gebruikt het team de bestaande werkwijzen van de deelnemende instanties.

Door de gezamenlijke besprekingen wordt het beschermen van kinderen in de praktijk een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

De intake-fase van het AMK blijft buiten de pilot. Als regel neemt het AMK binnen 24 uur na de melding een eerste beslissing over de intake. Van daaruit worden twee categorieën meldingen ingebracht in de pilot.

Ten eerste de zaken waar het AMK ook zonder de pilot reeds besluit tot doorgeleiding naar de raad, omdat de ernst van de zaak evident wijst naar een maatregel van kinderscherming en dus naar de raad. Naar schatting betreft dit ongeveer 10% van alle meldingen bij het AMK. Ten tweede zaken, waar het AMK gezien de ernst van de inhoud van de melding de kans groot acht, dat dit uiteindelijk een zaak voor de raad zal worden, maar waar in de reguliere werkwijze eerst een AMK-onderzoek gedaan wordt..

Naar schatting van het AMK betreft dit nog eens 10% van alle meldingen bij het AMK.

De Raad brengt alle directe meldingen die nu nog binnenkomen in het pilotteam in. Dit zijn ernstige en acute zaken. De raad brengt de zaken binnen 24 uur na ontvangst van de melding in het pilotteam in.

Vanuit Voordeur BJZ worden bij de start drie categorieën zaken genoemd voor de pilot.

Ten eerste de zorgmeldingen bij BJZ waarvan na de eerste taxatie verwacht wordt, dat een ots nodig is om de bedreiging voor het kind te kunnen afwenden. Deze eerste taxatie vindt plaats in het screeningsoverleg van het voordeurteam. In de praktijk vóór de start van de pilot gebeurt dit als regel binnen enkele dagen na de melding.

Ten tweede zaken die vrijwillig beginnen, maar waar in de loop van de tijd blijkt, dat vrijwillige hulp niet voldoende is en/of de bedreiging voor het kind/de jeugdige ernstiger is dan zich liet aanzien. Afspraak is dat deze zaken worden ingebracht in het pilotteam zodra het vermoeden rijst, dat een maatregel nodig is.

Ten derde zaken die langdurig slepen en twijfelgevallen zijn.

De frequentie van vergaderen werden tijdelijk teruggeschroefd naar twee keer per week. Deze bijeenkomsten worden gebruikt om te evalueren, bij te stellen en inhoudelijk zaken met elkaar te vergelijken.

Er vindt overleg plaats met vertegenwoordigers van de gezinsvoogdij. Er is een overleg met zorgaanbieders.

Geteld is het aantal meldingen. Een melding kan een of meer kinderen betreffen. Het totaal aantal kinderen dat is besproken in de pilot is dus hoger. De registratie hiervan is onvolledig. Op basis van formulieren waar dat wel is ingevuld, kan geschat worden dat het in totaal tussen 100 en 110 kinderen betreft.

Gezinnen gemeld in de pilot door	
Voordeur BJZ	48
AMK	33
Voordeur BJZ en AMK samen	2
Raad	0
Onbekend	1
<i>Totaal</i>	<i>84</i>

De gemeten doorlooptijd is het aantal dagen tussen de aanmelding bij het pilotteam en ofwel de uitspraak van de rechter, ofwel de start van vrijwillige hulp, ofwel de beslissing de zaak te sluiten zonder verdere actie.

Tussen het moment dat de zaak werd gemeld bij het AMK of Voordeur BJZ en het moment dat de zaak werd ingebracht in het pilotteam ligt reeds een deel van de doorlooptijd gezien vanuit het kind.

Het screeningsformulier voor de pilot vraagt naar de datum waarop het gezin is gemeld bij de instantie die de zaak inbrengt in de pilot (in casu Voordeur BJZ of AMK). Dit is niet voor alle

zaken op een eenduidige manier gebeurd; waar dit niet bekend of niet eenduidig was, is 'onbekend' gescoord.

De uitspraak van de rechter is (in Rotterdam nog) niet direct de start van de gezinsvoogd. In beginsel is dit wel het geval bij een VOTS, maar bij een reguliere OTS kan er meer tijd verlopen tussen de uitspraak en de feitelijke start van de gezinsvoogd.

De Feitelijke startdatum van de gezinsvoogd is in de nu beschreven pilotperiode nog niet geregistreerd. De gezinsvoogdij maakte geen deel uit van de pilot.

Voor de pilot is met de gezinsvoogdij afgesproken, dat in alle OTS'en vanuit de pilot op korte termijn wordt gestart door de gezinsvoogd. Uit een steekproef van 24 dossiers bij de gezinsvoogdij bleek, dat in 22 van deze dossiers de gezinsvoogd binnen 2 weken is gestart.

Voor de zaken waar de doorlooptijd tussen aanmelding bij de pilot en een besluit door de rechter (danwel start van vrijwillige hulp danwel besluit tot sepot) kon worden gescoord, is de doelstelling wat betreft doorlooptijd gehaald. Geen van deze zaken had een langere doorlooptijd dan 42 dagen en de zaken die ernstig en acuut waren, werden binnen enkele dagen tot een week afgehandeld.

Dit is een opzienbarend resultaat, omdat deze korte doorlooptijden in al deze zaken gemeten zijn inclusief een raadsonderzoek. Een probleem bij het trekken van conclusies is, dat voor de meeste zaken van de pilot op dit moment de doorlooptijd niet bekend is.

Indien er meer tijd gegeven wordt voor het verzamelen en verwerken van de gegevens over de doorlooptijd, kan dit handmatig worden achterhaald door alle dossiers te gaan volgen.

Zolang dat niet is gebeurd, kan voorzichtig worden geconcludeerd, dat door de werkwijze in de pilot de volgende doorlooptijden mogelijk worden:

- spoedeisende zaken binnen 1 week
- de meeste zaken binnen 42 dagen
- enkele nauw omschreven situaties 3 maanden

De professionals vertellen, dat de deelname aan de pilot nu reeds effect heeft op de wijze waarop in de eigen organisatie(afdeling) wordt gewerkt. Uitgangspunten uit het pilotteam worden meegenomen naar de eigen instelling. Dit betekent ook, dat de deskundigheid van de deelnemers in de pilot ten aanzien van besluitvorming over meldingen wordt vergroot.

Enerzijds heeft de pilot een meer heldere en transparante besluitvorming opgeleverd. Dit door het bij elkaar brengen van professionals vanuit verschillende instanties en door het werken met een (basaal) schema voor gestructureerd beslissen.

Anderzijds heeft de pilot nog geen volledige methode opgeleverd voor het afhandelen van gemelde zaken. De argumenten op basis waarvan een besluit wordt genomen, zijn in individuele zaken wel te benoemen, maar leiden nog niet tot criteria die als checklist gebruikt kunnen worden.

AMK, Voordeur BJZ, raad, rechtbank en gezinsvoogdij nemen verschillende soorten beslissingen in de casuïstiek. In de pilot wordt een deel van deze beslissingen op een eenduidige manier voorbereid.

De vooraf gestelde korte doorlooptijden zijn binnen de pilot voor de meeste zaken gehaald, met de kanttekening dat nog niet voor alle zaken de doorlooptijd gemeten kon worden.

De pilot toont aan, dat korte doorlooptijden inhoudelijk gezien haalbaar zijn. Het is mogelijk deze korte doorlooptijden te realiseren en tevens zorgvuldig en onderbouwd beslissingen te nemen.

De doorlooptijden konden in de pilotperiode alleen beïnvloed en gemeten worden tussen tijdstip instroom pilot en uitspraak van de rechtbank. Dit is nog niet helemaal de doorlooptijd zoals geformuleerd in Beter Beschermd.

Daarvoor moet gemeten worden tussen het moment waarop een beroepskracht vermoedt, dat een maatregel nodig is en het moment waarop de uitvoering van de maatregel start. De ervaring in de pilot leert, dat aanzienlijk meer tijd nodig is om dit meetbaar en beïnvloedbaar te maken.

De pilot in Rotterdam is op dit moment nog niet gereed voor invoering voor de gehele stadsregio. Derhalve is het Rotterdamse model evenmin gereed om landelijk te worden uitgerold.

Het eenduidig registreren en monitoren van doorlooptijden zoals geformuleerd in Beter Beschermd is in de praktijk niet zonder meer mogelijk en kan evenmin in een paar maanden tijd worden opgezet. Het vergt een eenduidige instructie voor alle schakels in de keten. Dit vereist zowel in de pilots als landelijk actie.

Anderzijds blijkt uit de pilot in Rotterdam, dat door de werkwijze in de pilot dubbel onderzoek – bijv eerst door AMK en vervolgens door de Raad – wordt voorkomen, hetgeen naast tijd ook geld spaart. Voorts worden langdurig slepende zaken door de werkwijze in de pilot veel sneller duidelijk,

Alles bij elkaar genomen denken de deelnemers in de Rotterdamse pilot dat deze werkwijze mits goed uitgekristalliseerd en goed logistiek ingebed tijd en dus geld zal gaan opleveren. Op de korte termijn – 1 tot 2 jaar – is nog extra investering nodig voor de methodeontwikkeling, deskundigheidsbevordering en het ‘inorganiseren’ van de werkwijze Rotterdam

Pilot Amsterdam (externe adviseur Bureau van Montfoort)

In het pilotteam wordt gekeken of de zaak “beschermingswaardig” is en op welke wijze de melding bij de Raad kan geschieden en welke route er gevolgd moet worden.

Na de multidisciplinaire beoordeling bereidt BJAA een verzoek tot onderzoek voor aan de Raad voor de Kinderbescherming. Deze melding wordt ingebracht in de pilot.

In de bestaande praktijk ontvangt het AMK en BJZ voordeur meldingen en signalen. Deze eerste fase is buiten de pilot Beter Beschermd geplaatst.

De pilot start, nadat het inrichten op 1 april begon, in juni 2006 met het inbrengen en bespreken van de casuïstiek. Aan de hand van de casuïstiekbesprekingen komt men tot verheldering, begrip en inzicht.

Er is inzicht ontstaan in de manier waarop de verschillende ketenpartners werken.

Op moment van het casusoverleg wordt per casus informatie gemeenschappelijk gemaakt. Dat gebeurt bij voorkeur via een beamer. Het totale bijgewerkte document wordt eens per week aan alle deelnemers verzonden per mail door de medewerker van het Aanmeld- en Consultatieteam van de Voordeur BJAA.

Het verslag omvat: naam cliënt en zaaknummer pilot, melder, GBA gegevens, datum inbreng pilotteam, overzicht van te ondernemen acties en verantwoordelijke personen, datum terugkoppeling aan pilotteam, en besluit. Dit pilotverslag bestaat naast de reguliere verslaglegging en dossiervorming.

Parallel aan de inhoudelijke verslaglegging registreert de Raad voor de Kinderbescherming in een Excel document de aantallen en doorlooptijden van zaken die hebben geleid tot een rekest aan de Kinderrechter. Dit gebeurt aan de hand van de input vanuit de ketenpartners.

Het AMK neemt een melding aan van vermoedens van kindermishandeling, en voert zijn reguliere onderzoekstaak uit. Het is gewenst om deze routing te heroverwegen. Er is discussie gaande binnen het AMK welke zaken voor het uitvoeren van het AMK onderzoek ingebracht kunnen worden in de pilot.

In ieder pilotzaak heeft er binnen één week contact plaats gevonden met het kind en opvoeders (of hulpverleners). Gedurende de pilot bleek er sprake van een tweedeling:
-zaken waarin er hulpverlening aanwezig is, maar er reden is tot zorg waardoor een onderzoek wordt ingesteld;
-nieuwe zorgmeldingen van het AMK of AC – team
Zaken die in oktober nog lopen konden gezien de sluitingstermijn voor deze rapportage niet worden meegeteld.

De doorlooptijden die geteld konden worden zijn zeer substantieel korter dan de doorlooptijden die in het onderzoek “Jeugdbescherming onder de loep” gevonden werden. Dit onderzoeksrapport fungeert als nulmeting. Hieruit blijkt de doorlooptijd in de keten ca. 9 maanden te omvatten; vanaf de zorgmelding bij BJAA tot de start van de gezinsvoogd. Volgens de eerste gegevens uit de pilot wordt dit gemiddeld 34 dagen (4.9 weken) tussen inbreng in de pilot en uitspraak van de rechter.

De termijn van gemiddeld 34 dagen tussen inbreng in de pilot en uitspraak van de rechter is langer dan de landelijk geformuleerde wens om binnen 1 week tot een beslissing te komen. Hierbij moet echter worden bedacht, dat in Amsterdam VOTS zaken buiten de pilot om gaan. De termijn van de inbreng in de pilot en het contact met de gezinsvoogd na uitspraak van de rechter is gemiddeld 35 dagen (5 weken).

Er wordt gewerkt met één team, gehuisvest op één locatie in de Wildenborch (locatie BJAA) te Amsterdam. Dit team komt dagelijks (later op 4 dagen in de week) één dagdeel bij elkaar om binnengekomen zorgmeldingen te bespreken.

De onderscheiden processtappen zijn inmiddels vastgelegd.

Tijdens de pilot worden de processtappen 'als een harmonica' in elkaar geschoven, waarbij het belangrijk is dat er geen rolvervaging optreedt. Via aangegeven kaders is hiervoor een model ontworpen. Bedoeling hierbij is te zien hoe zoveel mogelijk onderscheiden werkprocessen parallel kunnen worden geschakeld.

De één-weeks-ambitie (respectievelijk de twee-maands-ambitie) start zodra een zaak wordt ingebracht in het pilotteam.

Er zijn bestaande afspraken (samenwerkingsprotocol BJAA – Raad) en in het kader van de pilot worden deze gaande weg verbeterd, zodat sneller en efficiënter gewerkt kan worden. In ieder geval gaat de informatie-uitwisseling al sneller en efficiënter door het fysiek ter plekke uitwisselen van informatie. Met betrekking tot de informatieoverdracht worden geen beperkingen opgelegd; er wordt gebruik gemaakt van elkaars gegevens en ook voor digitale informatieoverdracht worden momenteel de eerste stappen gezet. Zo is het nu bijvoorbeeld mogelijk per e-mail zittingen aan te vragen.

Er zijn afspraken gemaakt met spoedeisende psychiatrie. Het op de eerste dag verspreiden van de complete gegevens onder pilotpartners werd in dit kader wenselijk gevonden. De rechtbank gaf aan dat een vooraankondiging van het rekest inclusief belanghebbenden van nut is bij versnelling. Ook bleek het bespreekbaar dat de oproeptermijn voor de zitting start voorafgaand aan gereed zijn van het rekest.

Iedere Kinderrechter heeft op dit moment één zitting per week gereserveerd voor pilotzaken.

Tot en met 26 oktober jongstleden zijn er 51 zaken in het pilotteam ingebracht en besproken. Voor 24 van deze zaken is het traject tot OTS opgestart en voor 21 zaken hiervan heeft dit traject inmiddels geresulteerd in een (V)OTS; voor de overige 3 zaken is een zittingsdatum bekend maar heeft nog geen uitspraak plaatsgevonden. De doorlooptijd vanaf zorgmelding BJAA tot zittingsdatum varieert tussen de 18 - 44 dagen. De één-weeks-ambitie is niet behaald.

De behaalde ketendoorlooptijd laat zien dat de pilot heeft geresulteerd in een aanzienlijke versnelling ten opzichte van de Ausgangssituatie. Deze versnelling is, zoals beoogd, bereikt via het parallel uitvoeren van processtappen in plaats van volgtijdelijk. Uit de registratie blijkt dat vooral bij overdrachtsmomenten tussen de verschillende ketenpartners tijdswinst mogelijk is. Door het vooraf duidelijk identificeren van de rollen van de verschillende ketenpartners en door het refereren hieraan bij besluitvorming is het optreden van rolvervaging voorkomen.

In iedere pilotzaak heeft binnen één week contact plaatsgevonden met het kind en opvoeders(of hulpverleners). Het pilotteam wil altijd in gesprek komen met de ouders. Indien er sprake is van een zorgelijke situatie voor het kind en de ouders weigeren medewerking te verlenen, onderneemt het pilotteam hierin maximaal één poging in het belang van het kind. De ouders worden hierover vooraf schriftelijk geïnformeerd. In de pilot heeft deze aanpak erin geresulteerd dat de ouders in alle gevallen op de zitting aanwezig waren.

Er is in alle gevallen binnen één week een besluit genomen over de wenselijkheid m.b.t. de inzet van een (voorlopige) maatregel. Bij geen enkele zaak is binnen één week door de rechter een beschikking voor een definitieve maatregel afgegeven.

De nieuwe zorgmeldingen worden door zowel het AC-team van de Voordeur BJAA als door het AMK aangeleverd. Bij het AC-team worden signalen van derden gemeld, waarbij het AC-team beoordeelt of de zaak moet worden ingebracht in de pilot. Het AMK neemt een melding aan van vermoedens van kindermishandeling en voert zijn reguliere onderzoekstaak uit. Op basis van de resultaten van het onderzoek beslist het AMK of de melding ingebracht wordt in het pilotteam.

Binnen het pilotteam wordt na inbreng van de zaak geen onderscheid gemaakt in prioriteit op basis van de oorzaak van de bedreiging (bijvoorbeeld kindermishandeling en verwaarlozing).

Het is mogelijk en wenselijk om de pilot Beter Beschermd binnen de gehele regio uit te rollen.

Op basis van de gerealiseerde doorlooptijden acht de pilot Amsterdam een te beproeven doorlooptijd binnen 2 maanden vanaf zorgmelding BJAA tot en met het starten van de gezinsvoogd realistisch.

De in de pilot gehanteerde werkwijze is geschikt te maken voor een landelijke uitrol. Deze uitrol zou echter wel gefaseerd moeten plaatsvinden, zodat lopende initiatieven als het formuleren van een kwalitatief goede zorgmelding nog kunnen worden afgerond.

De pilotdeelnemers achten een extra periode van zes maanden wenselijk. Wanneer er vervolgens de beschikking is over de noodzakelijke randvoorwaarden (tijd, financiën, etc) kan tot een landelijke uitrol worden overgegaan. Bij de landelijke uitrol zal zoveel mogelijk aansluiting moeten worden gezocht bij lopende initiatieven zoals het Deltaplan.

Pilot Limburg: Snel uit de knel (externe adviseur John van 't Hout , M&I Partners)

De verbeteractie “een gezamenlijke voordeur” werd door de werkers als een succes ervaren. Het elkaar vroegtijdig ontmoeten zorgt voor een gemeenschappelijke referentie wat in de gehele verdere keten een toegevoegde waarde heeft. Deze basis is noodzakelijk voor het vervolg. Alhoewel het aantal gevallen in de pilot als relatief klein kan worden gekenmerkt zijn de opgedane ervaringen zo positief dat binnen Limburg wordt overwogen tot een gehele implementatie over te gaan.

De verbeteractie “stap terug in de keten” is essentieel om met elkaar af te stemmen wat te doen. De ketenpartners moeten zich steeds bewust zijn van hetgeen nodig is om de volgende stap in de keten te zetten.

Door het overleg kan een te lang vrijwillig traject worden verkort, kunnen gemeenschappelijk en vroegtijdig afspraken worden gemaakt om zowel het vrijwillig traject als het onderzoek tegelijkertijd te laten lopen.

In de pilot zijn, zoals hiervoor al aangegeven, de verbeteracties vooral gericht op het kind. Anders geformuleerd, in overleg met elkaar wordt gezien wat het beste is voor het kind. De focus is dus niet alleen op de maatregel gericht.

- Succes van het werken met een Ontwikkelteam, bottom-up benadering

- Het belang van het in een vroeg stadium uitwisselen van deskundigheid (meldingenoverleg)
 - Belang van info als verbinding, dit advies moet landelijk worden uitgewerkt.
 - Deelname Rechtbank, ontwikkelen van snelle OTS
 - Methodiek implementatie mbv Ontwikkelteam; dit proces loopt nog
 - Deelname van zorgaanbieders in Klankbordgroep
 - Samenwerking beleidsmedewerkers Raad- BJZ
 - Inzet provincie
- Grote betrokkenheid en enthousiasme van de medewerkers in de verbeteracties alsmede in het ontwikkelteam. Eigenlijk is dit de motor van onze verbeteracties
- De ruimte die de organisaties hebben geboden om, vanuit het opdrachtgeverschap van het kind, boven organisatiebelangen uit te denken. De doelstellingen van de pilot ook daadwerkelijk serieus te nemen. Het verbindende element van een onorthodoxe aanpak heeft hier zeker bij geholpen.

Binnen Limburg is op 1 juli gestart met een relatief klein aantal casussen. Harde conclusies zijn nog niet op te maken. Daarbij komt nog dat in Limburg gekozen is voor een aanpak gebaseerd op het idee van ‘over de brug lopen, terwijl we die aan het bouwen zijn. Maatregelen en norm- dan wel streeftijden zijn slecht instrumenten hiertoe.

In Limburg vinden wij dat het begrip wachtlijst in niet meer mag bestaan. De voordeur moet zo zijn ingericht dat een kind binnen de norm van een week IN BEELD is. Dit is belangrijker dan zorgen dat enkel en alleen voldaan is aan het gegeven van contact opnemen. Het kind IN BEELD hebben dat is ons criterium.

Zoals al eerder gememoreerd hebben wij de VOTS volledig buiten beschouwing gelaten. Zodra echter besloten wordt dat er een onder toezichtstelling noodzakelijk is, zal de termijn van twee maanden als streeftermijn gehanteerd worden. Echter dit gaat pas tellen, nadat in verbeteractie besloten is tot een onderzoek voor een OTS. Naar ons idee is dit zeker zo en wij verwijzen ook naar onze succesfactoren die hierboven staan opgesomd.

Naast het ketendossier wat een resultante moet worden uit onze verbeteractie ”informatie als verbinding”denken wij dat monitoring met name gericht moet zijn op het uitgangspunt, te weten het morele opdrachtgeverschap van het kind. En dan bedoelen we dat niet als een doekje voor het bloeden, maar een werkwijze die dit optimaal mogelijk maakt. Weten is meten vinden wij de verkeerde kant van de medaille in deze.

De bundeling van de pilotrapportages

De gebundelde pilotverslagen zijn separaat bijgevoegd.